

ANTROPOLOGIA SOCIAL I CULTURAL

"La conceptualització cultural dels "altres": races, ètnies i nacions"

Curs: 3er

Codi: 21056

8 crèdits obligatoris

1er. Semestre

Professora: MONTSE CLUA FAINÉ

Despatx: B9-135 Telf.: 93-581-11-42

E-mail: CLUA@CC.UAB.ES

OBJECTIUS

En aquest curs es pretén abordar un tema clau en Antropologia i també de gran interès per a la Sociologia: la forma com s'ha conceptualitzat la diversitat cultural en termes col·lectius. Des de sempre els grups humans han identificat als altres i s'han identificat a ells mateixos amb unitats o agrupacions de molts tipus. La diversitat ha estat classificada tant a nivell social com a nivell científic en diferents conceptes de grup amb implicacions socials i polítiques diferents però de conseqüències vitals, especialment quan a aquests grups se'ls han adjudicat qualitats inherents i immutables. La intenció del curs es analitzar els principals conceptes creats i usats des de la cultura occidental per distingir els grups que li eren diferents, així com qüestionar la validesa de les teories que hi ha implícites darrera aquestes classificacions. Així mateix s'analitzarà en profunditat un tipus d'identitat col·lectiva molt específica, la nacional, i la seva projecció política en la doctrina nacionalista. La voluntat del curs es oferir unes bases teòriques inicials per poder reflexionar sobre la diversitat humana, la identitat col·lectiva i les relacions intergrupals.

Així mateix es pretén acostar les propostes teòriques a la realitat concreta contemporània analitzant casos actuals de conflictes de grup, especialment els conflictes nacionalistes. Per aquest motiu les classes teòriques es complementaran amb les sessions pràctiques, on es treballarà en grup i s'exposaran públicament els diferents casos que s'hauran escollit per analitzar.

TEMARI

1. La diversitat humana i les diferents formes de classificació dels grups humans.
 2. El paradigma naturalista: raça i racisme.
 3. El paradigma culturalista: ètnia, xenofòbia i altres formes d'anti-alteritat.
 4. El concepte d'ètnia i etnicitat: diferents perspectives.
 5. La importància de la identitat.
 6. La nació i el nacionalisme.
 7. La perspectiva de l'Antropologia: etnicitat i nacionalisme.
 8. Replantent el tema: les propostes teòriques i els conflictes mundials.
-

AVALUACIÓ

Es valorarà especialment la participació a classe i la col·laboració per fer un debat plural, serà i respectuós sobre el tema. El curs s'avaluarà a través de 2 exercicis:

- Un treball en grup (grups de 4 persones) sobre un conflicte internacional. Valdrà un 40 % de la nota final.
- Un examen escrit a final de curs sobre el temari donat a classe, els vídeos vistos i les lectures obligatòries i del dossier. Valdrà un 60% de la nota final però cal treure com a mínim un 4'5 per fer mitja.

LECTURES OBLIGATÒRIES

- GUIBERNAU, M., *Los nacionalismos*, Barcelona: Ed. Ariel, 1996.
- MAALOUF, A., *Les identitats que maten*, Barcelona: Edicions la Campana, 1999.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- AGUIRRE, A.(ed.), *Diccionario temático de Antropología*, Barcelona: Editorial Boixareu Universitaria, 1982.
- ANDERSON, B., *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, London: Verso, 1992 (1982).
- APAOLAZA, J.M., *Lengua, etnicidad y nacionalismo*, Barcelona: Anthropos, 1993.
- BALIBAR & WALLERSTAIN, (eds.), *Raza, nación y clase*, Madrid: Iepala, 1991.
- BARTH, F. (ed.), *Los grupos étnicos y sus fronteras*, México: F.C.E., 1969.
- BLAS, Andrés de, *Nacionalismos y naciones en Europa*, Madrid:Alianza, 1994.
- BRETON, R., *Las etnias*, Barcelona: Oikos-Tau, 1983.
- BREUILLY, J., *Nacionalismo y estado*, Barcelona: E. Pomares-Corredor, 1990 (1982).
- CAVALLI-SFORZA, L., *Qui som. Història de la diversitat humana*, Barcelona: Institut Català d'Estudis Mediterranis, 1994.
- CUCÓ & PUJADAS (ed.), *Identidades colectivas*, València: Generalitat Valenciana, 1990.
- DELANNOI & TAGUIEFF (comp.), *Teorías del Nacionalismo*, Barcelona: Paidós, 1993.
- ESTEVA, C., *Estado, etnicidad y biculturalismo*, Barcelona: Península, 1984.
- FINKIELKRAUT, A., *La derrota del pensamiento*, Barcelona: Anagrama, 1987.
- FUNDACIÓ JAUME BOFILL, *Nacionalismes i ciències socials*, Barcelona: Editorial Mediterrània, 1997.
- GEERTZ, C., *La interpretación de las culturas*, Barcelona: Gedisa, 1987 (1973).
- GELLNER, E., *Naciones y nacionalismo*, Madrid: Alianza, 1988 (1983).
- GELLNER, E., *Cultura, identidad y política*, Barcelona: Gedisa, 1989 (1987).
- HOBSBAWM, E., *Naciones y nacionalismo desde 1780*, Barcelona: Crítica, 1990.
- HOBSBAWM & RANGER (eds.), *L'invent de la tradició*, Vic: Eumo, 1988 (1983).
- LÉVI-STRAUSS, C., *El racismo ante la ciencia moderna*, Testimonio científico de la UNESCO, Vizcaya: Ediciones Liber, 1961.
- LLOBERA, J.R., *El dios de la modernidad*,
- MARX et alt., *El marxismo y la cuestión nacional*, Barcelona: Editorial Avance, 1976.
- MIRA, J.F., *Crítica de la nació pura*, València: Eliseu Climent editor, 1985.
- MIRA, J.F. et alt., *Cultures, llengües, nacions*, Barcelona: Edicions La Magrana, 1990.
- PETSCHEN, S., *Las minorías lingüísticas de Europa occidental: documentos (1492-1989)*, Vitoria: Parlamento Vasco, 1990.
- PUJADAS, J.J., *Etnicidad. Identidad cultural de los pueblos*, Madrid: Eudema, 1993.
- RENAN, E., *¿Qué es una nación? Cartas a Strauss*, Madrid: Alianza, 1987 (1882).
- REX & MASON, (eds.), *Theories of Race and Ethnic Relations*, Cambridge: Cambridge U.P., 1986.
- ROCKER, R., *Nacionalismo y cultura*, Madrid: La Piqueta, 1977.
- SAN ROMÁN, T., *Los muros de la separación. Ensayo sobre alterofobia y filantropía*, Bellaterra-Madrid: Servei de Publicacions UAB- Tecnos, 1996.
- SAVATER, F., *El mito nacionalista*, Madrid: Alianza, 1996.
- SMITH, A.D., *Las teorías del nacionalismo*, Barcelona: Península, 1976 (1971).
- SMITH, A.D., *The ethnic origins of nations*, Oxford: Basil Blackwell, 1986.
- SOLE TURA, J., *Nacionalidades y nacionalismo en España*, Madrid. Alianza, 1985.
- TODOROV, T., *Cruce de culturas y mestizaje cultural*, Gijón: Júcar universidad, 1988.
- VVAA, *Construint identitats: mites i símbols*, Barcelona: Fundació Caixa de Pensions, 1988.
- VVAA, *Ètnia i nació als móns africans*, Barcelona: L'Avenç, 1995.